Humanist

30-5
Tweewekelijkse uitgave van het
Humanistisch Verbond
Postbus 114, Utrecht
Tel. 030-31 81 45
1 maart 1975

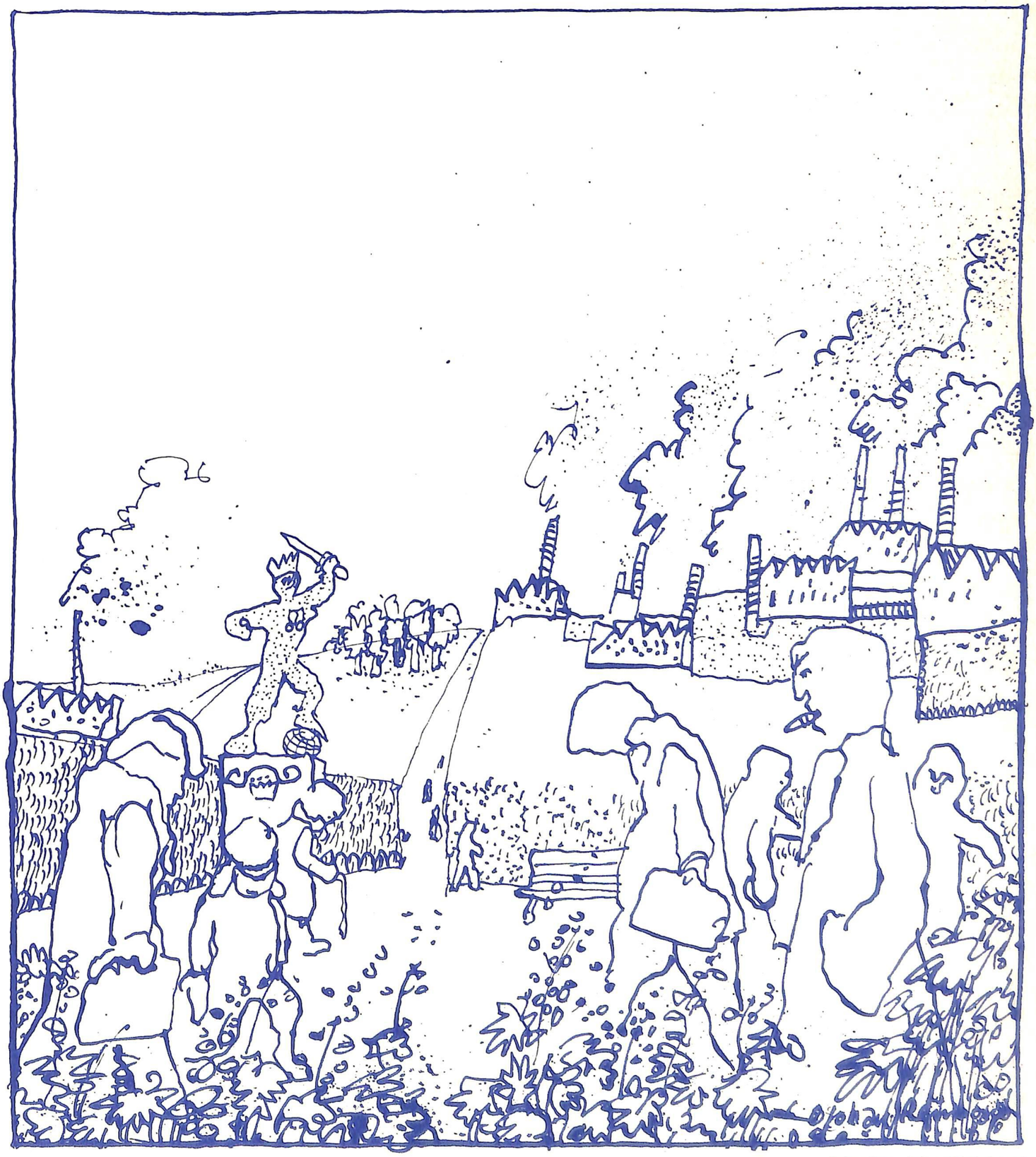

tekening: Johan Reinboud

● meer over de eco-conferentie ● congres-voorstellen
● taalvervuiling ● julian huxley - in memoriam

congres-voorstellen

Op 24 en 25 mei wordt in Eindhoven, hotel Cockanje, het tweejaarlijks huishoudelijk congres van het H.V. gehouden. Aan de gemeenschappen zijn zeven voorstellen + de kandidaatstelling voor hoofdbestuur en verbondsraad toegestuurd. Tot uiterlijk 17 maart kunnen amendementen resp. tegenkandidaten worden ingediend.
Hierbij een samenvatting van de voorstellen t.a.v. taak, bevoegdheden en samenstelling van de Verbondsraad, ingediend door de gemeenschappen Bussum en Den Haag, gevolgd door een pre-advies van het hoofdbestuur (A).
Daarnaast zijn voorstellen binnengekomen uit de gemeenschappen Gouda, Voorburg-Rijswijk en Rotterdam (B, C en D).
Het hoofdbestuur dient een voorstel in inzake de verdeelsleutel van de contributie-opbrengst (E).
Onder F/G vindt u de kandidaatstelling voor h.b. en verbondsraad.

A. Voorstellen Bussum en Den Haag en het hoofdbestuur over de verbondsraad

Er zijn enige voorstellen ingediend, die betrekking hebben op de samenstelling en de werkwijze van de verbondsraad. Deze voorstellen bevatten een ingewikkelde verzameling reglementaire bepalingen, die bij het bestuderen bovendien vergeleken moeten worden met de bestaande reglementen. Om de zaak leesbaar en begrijpelijk te houden volstaan wij in Humanist met de weergave van de strekking van de voorstellen.
De voorstellen zijn gericht op het direkter betrekken van de gemeenschappen bij het landelijk werk (vermindering van afstand hoofdbestuur-gemeenschappen) en het geven van meer inhoud aan de bevoegdheden van de verbondsraad, waardoor die instantie het hoofdbestuur werkelijker kan beoordelen.
De taak van de verbondsraad bestaat thans uit het dienen als adviesorgaan voor het hoofdbestuur en het afhandelen van door het kongres aan de verbondsraad doorverwezen kongresvoorstellen.
De raad is samengesteld uit: de leden van het hoofdbestuur, twee leden uit elk gewest en gemeenschap met meer dan 1000 leden plus tien leden, die worden voorgesteld door het hoofdbestuur. De vergaderingen zijn openbaar, er worden er gewoonlijk drie per jaar gehouden. Alle stukken voor de raad worden tevens gezonden aan de besturen van de gemeenschappen.
De gemeenschap *Bussum* stelt nu voor de invloed van de verbondsraad te versterken door de raad meer bevoegdheden te geven, waardoor de raad meer het karakter krijgt van een tussentijds kongres. Bovendien stelt Bussum voor het aantal leden uit en vanwege het hoofdbestuur te beperken tot in totaal vijf en zesmaal per jaar te vergaderen.
De voorstellen van de gemeenschap *Den Haag* zijn gericht op een lichte versterking van de taak van de raad en vooral op een duidelijke versterking van de band tussen de gemeenschappen en de raad door voor te stellen dat iedere gemeenschap met meer dan honderd leden één lid aanwijst. Dit dan in de plaats van de twee leden per gewest. Dit betekent een uitbreiding van het aantal leden van de raad.
Het *hoofdbestuur* geeft er de voorkeur aan de huidige regeling van de bevoegdheden van de raad te handhaven echter toch met deze accentverlegging, dat het hoofdbestuur voorstelt, dat het zelf formeel niet meer lid is van de raad, waardoor de leden van het hoofdbestuur ook geen stemrecht meer hebben.
Voorts wil het hoofdbestuur de deelname van gemeenschappen bevorderen door voor te stellen aan de huidige samenstelling (dus minus het HB zèlf) toe te voegen één lid per gemeenschap met meer dan tweehonderd leden.

B. Gouda: Voorstel tot brochureverkoop

Het congres draagt het hoofdbestuur op wederom een actieve verkoop ter hand te nemen van brochures over humanisme en over humanistische zienswijzen ten aanzien van concrete problemen.

Toelichting
In de loop van zijn bijna dertigjarig bestaan heeft het Humanistisch Verbond steeds veel aandacht besteed aan de verspreiding van humanistische ideeën via alle publiciteitsmogelijkheden, waarover wij konden beschikken.
Eén van die mogelijkheden was de produktie en verkoop van brochures en boeken over het humanisme en over humanistische visies op vele vraagstukken. Hoewel wij niet over cijfers beschikken, taxeren wij het aantal geschriften, dat op die manier het nederlandse publiek heeft bereikt, op enige honderdduizenden.
In het recente verleden is gepoogd onze brochurehandel uit te breiden tot een boekhandel met een speciaal daarvoor aangewezen functionaris. Aangezien deze *boekhandel* een aanzienlijk *verlies* opleverde, moest deze activiteit helaas worden *beëindigd*.
Tot onze spijt moeten wij echter constateren, dat er thans vanuit het centraal bureau *in het geheel* geen brochures meer ter verkoop worden aangeboden.
Gezien het belang van deze wijze van verspreiding onzer opvattingen moet het mogelijk zijn op bescheiden schaal eenvoudige brochures, boekjes en rapporten het licht te laten zien, die na bestelling per girostorting aan aanvragers kunnen worden toegezonden.
Bedoeld wordt dat zij tevens geschikt zijn als propagandamateriaal en voor brochuretafels en dat een lijstje van verkrijgbare publikaties regelmatig in „Humanist" wordt gepubliceerd.
Ter vermijding van misverstanden en ter voorkoming van onnodig werk merken wij op, dat ons inziens boeken, die voor leden en belangstellenden van belang zijn, via de normale boekhandel moeten worden besteld. Overigens zou het nuttig zijn indien het verschijnen van dergelijke boeken eveneens in „Humanist" bekend zou worden gemaakt.

Pre-advies hoofdbestuur
De bedoeling die in het voorstel tot uitdrukking komt wordt gedeeld door het hoofdbestuur, mits daarbij in acht genomen wordt, dat — gezien de financiële positie van het Verbond en de enorm gestegen kosten die aan publikaties verbonden zijn — *er uiterst behoedzaam gehandeld* dient te worden.
Het hoofdbestuur hoopt geleidelijk een nieuwe serie brochures in omloop te brengen die de theoretische en praktische aspecten van het humanisme belichten. Begonnen is in 1974 met de brochure „Uitgangspunten enz.". Begin 1975 is gevolgd het basisdocument over het symposium inzake de overlevingsproblematiek „Welvaartsdaling in een zich ontwikkelende samenleving". Na het symposium zal een geschrift verschijnen dat de resultaten daarvan verwerkt. Gedacht wordt voorts aan een brochure over het Humanistisch Mensbeeld en een brochure over uitwerkingen van de stellingen van het Humanistisch Perspectief.
Inmiddels werkt ook de wetenschappelijke taakgroep (Socrates) weer en daardoor zullen ook rapporten en verslagen gaan verschijnen. In „Humanist" zullen regelmatig aankondigingen en besprekingen verschijnen van boeken die voor onze lezers van belang zijn.
Tenslotte zou het hoofdbestuur een bredere verspreiding in de gemeenschappen — bijv. door collectieve abonnementen — van ons tijdschrift „Rekenschap" willen aanbevelen, aangezien vooral ook daarin de verdieping en uitwerking van de humanistische levensovertuiging aan de orde komt.

Conclusie
In bovenvermelde zin heeft het bestuur geen bezwaar tegen dit voorstel.

C. Voorburg-Rijswijk: Voorstel stimulering studie en meningsvorming sociaal-economische orde

Het congres verzoekt het hoofdbestuur binnen het Verbond studie en meningsvorming te stimuleren en vervolgens gedachten te ontvouwen en op passende wijze in activiteiten tot uiting te brengen omtrent de grondslagen van een sociaal-economische orde, waarin het mogelijk zal zijn een rechtvaardige mondiale verdeling van de welvaart tot stand te brengen en ook in geval van beperking van produktie en consumptie voor ieder de voorwaarden voor een in velerlei opzicht (fysiek, psychisch, sociaal, cultureel, economisch) menswaardig bestaan te scheppen.

Toelichting
De plaatselijke discussies, de regionale conferenties en de landelijke manifesta-

in memoriam julian huxley

Half februari is Julian Huxley op zeven en tachtigjarige leeftijd in Londen overleden. Hij was een man van wetenschap en internationale samenwerking, maar ook een van de bekendste humanisten van onze tijd.
Toen in 1952 in Amsterdam de International Humanist and Ethical Union werd opgericht tijdens een congres, was Huxley ere-president en hield de openingsvoordracht over **Evolutionair Humanisme.**

Huxley's grootvader, Thomas, was een vriend van Darwin en heeft bekendheid verworven als de grote propagandist voor Darwin's ideeën. Thomas was zelf ook een verdienstelijk bioloog en op dat pad is kleinzoon Julian hem gevolgd. Hij schreef voor de tweede wereldoorlog verschillende biologische werken en was hoogleraar in Londen. In 1930 verscheen zijn boekje over **Mieren** en daarmee hoorde hij tot de eersten die het gedrag van dieren tot onderwerp van systematisch onderzoek maakten. Belangrijk was ook zijn in 1948 uitgekomen **Evolutie, de moderne synthese.** In 1928 al publiceerde Huxley een eerste lezing van zijn later zo bekende **Religie zonder openbaring.** Het werd herschreven (met behulp van H. J. Blackham) en opnieuw gepubliceerd in 1958. In deze — herhaaldelijk nog uitgebreide — vorm werd het een van de meest gelezen eigentijdse humanistische boeken.

In 1943 schreef Huxley **Evolutionaire Ethiek** en in 1947 verscheen van hem een bundel **De mens in de moderne wereld;** Huxley werd een van de voorgangers op de weg van de biologie naar het humanisme, die hij steeds is blijven volgen. In 1963 verscheen **Opstellen van een humanist** en in 1970 zijn **Memoires.**
Het is merkwaardig te zien welke omslag in het evolutionaire denken sinds Darwin had plaatsgehad. De navolgers van Darwin in de negentiende eeuw legden de klemtoon op de stelling — en dat had ook zijn nut in de toenmalige omstandigheden dat de mens „niets dan een hogere aap" was. Bij Julian Huxley is de mens een uitzonderlijk wezen door zijn vermogen tot begripsmatig denken, en zijn daarmee samenhangende taal en cultuur. Hij had en heeft nog alle kans te mislukken, maar tot dusver is hij in elk geval „geslipt door de mazen van het net der evolutie." Het is nu zijn taak de evolutie op menselijk vlak voort te zetten.

Van 1946 tot 1948 was Huxley de — eerste — directeur van Unesco. Ook daarna heeft hij niet nagelaten internationale samenwerking te bevorderen. Ook pleitte hij steeds met klem voor geboortenregeling. Hij was weer een van de eersten die de bevolkingsexplosie zag aankomen en er voor waarschuwde. Hij was een voorstander van vrijwillige eugenetiek. Ook op het gebied van milieubehoud was hij zeer aktief.

Hij bleef tot het eind toe het wereldgebeuren met belangstelling volgen. Hij behield contacten met de Britse humanistische beweging waarvan hij ook ere-president was. Hij werd geridderd in 1958.
Het is duidelijk, dat Sir Julian een van de belangrijkste humanisten van onze tijd is geweest.

J. van Praag

tie inzake het vraagstuk van de overlevingskansen hebben in het Verbond onder meer tot een uitvoerige gedachtenwisseling over het streven van de mens naar welvaart en welzijn geleid. Daaruit is veelvuldig als conclusie naar voren gekomen, dat het niet mogelijk zal zijn in het westen de ongebreidelde drang naar economische expansie, de aantasting van het natuurlijke en sociale leefmilieu, de exploitatie van de arme landen en de vervreemding van de werkende mens tot staan te brengen en daarvoor in de plaats een rechtvaardige verdeling van de welvaart en voor ieder een menswaardig bestaan te bevorderen, zonder de huidige sociaal-economische orde fundamenteel te veranderen.
Indien het moderne humanisme ernst wil maken met de humanisering van de wereld, kan het niet volstaan met het bespreken van maatschappelijke vraagstukken. Het zal ideeën moeten ontwikkelen en bij zijn functie passende activiteiten moeten ontplooien om processen van bewustwording en maatschappelijke verandering op gang te brengen of te stimuleren.
Het Humanistisch Verbond kan niet veel verder gaan dan vanuit humanistisch gezichtspunt en als levensbeschouwelijke organisatie nadenken over de grondslagen van een bevredigender sociaal-economische orde en zijn gedachten daarover uitdragen. De *concrete vormgeving van de sociaal-economische orde is meer een taak voor politieke organen en organisaties.* alsmede voor sociaal-economische belangengroeperingen.
Politiek en belangenbehartiging kunnen hun inspiratie putten uit en hun vertrekpunten vinden in levensbeschouwelijke, waaronder humanistische, visies.
Het hoofdbestuur kan aan het voorstel gevolg geven door het vraagstuk van de uit humanistisch oogpunt wenselijke sociaal-economische orde op verschillende niveaus te laten bestuderen: zowel door de Humanistische Stichting Socrates, als door plaatselijke en regionale studiegroepen in het kader van het taakgerichte vormingswerk. Vervolgens kan het hoofdbestuur door middel van bijeenkomsten, publikaties, radio- en televisie uiting geven aan de ontwikkelde ideeën en zoeken naar nog andere mogelijkheden om mede te werken aan de verandering van menselijke houdingen en maatschappelijke instituties in de richting van de wenselijk geachte sociaal-economische orde.

Pre-advies hoofdbestuur
Het hoofdbestuur is van oordeel dat één van de essentiële voorwaarden tot verwerkelijking van de menselijke waardigheid een adequate sociaal-economische orde is.
Reeds jaren geleden heeft het toenmalige hoofdbestuur zich voor wat betreft de daartoe noodzakelijke volledige emancipatie van de factor arbeid hieraan geconformeerd (zie rapport „Humanisme en Arbeid").
Ook in het door het hoofdbestuur geformuleerde „Humanistisch Perspectief" wordt democratisering van de structuren in de samenleving – dus mede op sociaal-economisch gebied – gesteld.
In het kader van de overlevingsproblematiek wordt beperking van produktie/consumptie onderschreven.
De concrete vormgeving van bovengenoemde sociaal-economische orde geeft – zoals blijkt uit de hierop in de samenleving ontwikkelde visies – aanleiding tot verschillende opvattingen. Inmiddels is aan de taakgroep „Wetenschappelijk Werk" verzocht het evenvermelde rapport kritisch te herschrijven, in die zin dat – rekening houdend met het bovenstaande – aan (de alternatieven voor) een adequate sociaal-economische orde aandacht wordt gegeven.

Conclusie
In bovenvermelde context heeft het hoofdbestuur geen bezwaar tegen dit voorstel.

D. Rotterdam: Voorstel verwerkelijking doelstellingen overlevingsproblematiek

Het congres draagt het hoofdbestuur op pogingen in het werk te stellen opdat de *theorie van de overlevingsproblematiek* in *praktische daden* wordt omgezet door middel van richtlijnen die het hoofdbestuur publiceert in „Humanist". Na een jaar doet het hoofdbestuur verslag in „Humanist" over wat concreet is gebeurd.

Toelichting
Nu wij ons bezighouden met de overlevingsproblematiek middels regionale discussie-bijeenkomsten en een nationale conferentie, zouden deze aan waarde winnen, wanneer wij bereid zijn deze theorie in praktijk te brengen.
Te denken valt aan: recycled papier gebruiken; zuiniger met papier omgaan, bijv. geen melk- en suikerzakjes etc.; plasticverbruik drastisch verminderen en zich zelf beperkingen opleggen in het consumptiegebruik.

Pre-advies hoofdbestuur
Het hoofdbestuur staat in principe sympathiek tegenover het voorstel.
Het meent, dat veel van wat in het voorstel wordt gevraagd reeds in de praktijk wordt gebracht. Het voorstel gaat op bepaalde punten echter verder:

het vraagt om richtlijnen vanuit het hoofdbestuur die in „Humanist" zouden moeten worden gepubliceerd met een verantwoording omtrent de effecten hiervan achteraf.
Het hoofdbestuur heeft de afgelopen twee jaar de bewustwording met betrekking tot de overlevingsproblematiek c.q. produktie/consumptieproblematiek in het licht van de eindigheid van grondstoffen centraal gesteld. Het ligt voor de hand dat dit o.m. zal uitmonden in aanwijzingen (richtlijnen gaat ons te ver) hoe ieder van ons een zinvolle bijdrage kan leveren aan matiging en ombuiging van het gebruik, in de zin van een zo gering mogelijk beslag leggen op schaarse energie en grondstoffen. Een verslag omtrent het effect van deze aanwijzingen zou dan in eerste instantie van de gemeenschappen moeten komen.
Ondanks het feit, dat het hoofdbestuur het nut van deze activiteiten beaamt, meent het toch dat het effect hiervan – onder de huidige omstandigheden – te beperkt is om een substantiële bijdrage aan de oplossing van de overlevingsproblematiek te kunnen leveren. Zolang bijv. recycling duurdere produkten oplevert zal de industrie (moeten) blijven gebruik maken van originele grondstoffen/produkten. In macro-economische zin gaat het voorstel van de gemeenschap Rotterdam daarom het hoofdbestuur niet ver genoeg:
naast de stimulering van de bewustwording van het individu in deze moet o.i. het accent even zwaar liggen op de taak van de overheid in deze, die op macro-economisch niveau in de door ons gewenste richting ordenend en stimulerend dient op te treden.
Het hoofdbestuur acht het van het grootste belang op dit niveau eveneens invloed uit te oefenen.

Conclusie
Als het voorstel in deze (uitgebreide) zin wordt opgevat, ondersteunt het hoofdbestuur het graag.

E. Hoofdbestuur: Voorstel inzake verdeelsleutel contributie-opbrengst

(artikel 15, lid 5 huishoudelijk reglement)

1. Het congres dat in mei 1973 bijeenkwam, besloot voor een termijn van twee jaar de verdeelsleutel voor de contributie-inkomsten wederom vast te stellen op:
– 30% voor de gemeenschappen
– 70% voor de centrale organisatie
Dit in afwijking van het bepaalde in artikel 15, lid 4 van het huishoudelijk reglement waarin deze sleutel op 40% voor de gemeenschappen en 60% voor de centrale organisatie wordt gesteld.
Het besluit vond zijn grond in de noodzaak het ontstaan van ongedekte tekorten zoveel mogelijk tegen te gaan.
2. Door de hollende inflatie blijven de kosten sterk stijgen. Bezuinigingen en een zo efficiënt mogelijk beheer – tegenover een uitgavenstijging van rond 17% kon met name voor wat betreft het centraal bureau dit percentage tot rond 6% worden teruggeschroefd – vormen daarentegen een onvoldoende tegengewicht.
Bovendien blijft de (zeer bescheiden) stijging van de contributie-opbrengst ver achter bij de geldontwaarding.
Wijders zou verdere inkrimping van het takenpakket de substantie ervan aantasten. In feite is een (heel bescheiden) uitbreiding noodzakelijk. Verder staat tegenover een aanzienlijke stijging van de inkomsten via het Steunfonds, wederom een zeer aanzienlijke reductie van de bijdrage van het Leopold Schwarz Fonds.
Tenslotte werd, na twee achtereenvolgende verhogingen van de minimum-contributie, het beter gevonden hiertoe thans nog geen voorstel in te dienen. Zulks zou om technische redenen voor 1975 overigens ook niet meer mogelijk zijn geweest.
Voor 1976 lijkt een verhoging van de minimum-contributie echter onontkoombaar.
Zoals uit de aan het congres voor te leggen begroting voor het jaar 1975 blijkt, moet met een ongedekt, tekort van tenminste *f* 60.000,– worden rekening gehouden. Dit tekort zou bij toepassing van de verdeelsleutel, vermeld in het huishoudelijk reglement, stijgen tot een ongedekt tekort van rond *f* 110.000,– en uiteraard ook voor 1976 zwaarwegende consequenties hebben.

VOORSTEL
Het hoofdbestuur moet het congres dan ook voorstellen de percentages voor de jaren 1975 en 1976, op grond van artikel 15, lid 4 van het huishoudelijk reglement, wederom vast te stellen op:
– 30% voor de gemeenschappen
– 70% voor de centrale organisatie.

F. Voorstel samenstelling hoofdbestuur

a. Niet meer herkiesbaar:
– mevrouw J. M. Carol, Voorburg
– A. de Nijs, Bloemendaal
– prof. dr. E. W. Hommes, Lisserbroek
– drs. A. J. B. Hubert, Scheveningen
– dr. S. L. Mansholt, Wapserveen
– drs. P. Postma, Ussel (Frankrijk)
Door het h.b. worden voorgesteld:
– *mevr. C. W. Kerkhof, Utrecht*
NOS-medewerkster; geb. 1938; oud-medew. „Socrates" en H.O.I.; secr. Begeleidingscomm. Zieken en Bejaarden, lid Taakgr. Geestelijke Verzorging en Vorming; lid vanaf 1964.
– *mevr. L. Vonhoff-Luyendijk, Utrecht*
huisvrouw; geb. 1926; donatrice Centrum Humanistische Vorming; actief op het gebied van maatschappelijk werk (o.m. vroeger bij Humanitas); lid sedert 1-1-1975.
– *E. Happé, Amsterdam*
directeur Bejaardentehuis „E. Douwes Dekker"; geb. 1931; oud-bestuurslid gemeensch. Amsterdam; lid sedert 1950.; (kandidaat voor het penningmeesterschap).
– *A. van Kreveld Sr., Baarn*
oud-directeur Coöp. „De Friesche Vlag"; gast-hoogleraar in Haifa (Isr.), bouwcoördinator Centr. Org. Zuivelcontrole; geb. 1909; oud-voorz. Gewest Friesland, lid Taakgroep Wetenschapp. Werk (Socrates); lid sedert 1947.
– *Ir. N. Schwarz, 's-Gravenhage*
voorz. Hogeschoolraad te Delft; oud-voorz. 1e Kamer-fractie D'66; geb. 1917; lid sedert 1965.
– *mr. J. W. H. B. Sentrop, Voorschoten*
jurid. medew. Min. Volkshuisvesting; geb. 1947; H.V.-comm. „Centrale Persoons Administratie"; lid sedert 1-1-1975.
Herverkiesbaar stellen zich:
– mevr. E. L. Sleeuwenhoek-Hajek Bilthoven
– mr. M. G. Rood, Amsterdam (voorz.)
– mr. M. Knap, Amsterdam (1e vice-voorz.)
– P. Spigt, Amsterdam (2e vice-voorz.)
– dr. A. J. Wichers, Driebergen (alg. secr.)
– E. E. Goldstein, Waddinxveen
– R. Sorgedrager, Leiderdorp (2e penningm.)
– drs. R. A. P. Tielman, Vianen
– I. van der Willik, Veldhoven (2e secr.)

G. Voorstel samenstelling verbondsraad

a. Niet meer kandidaat stellen zich:
– mevrouw O. R. Varkevisser-de Boer, Bussum
– E. Hapé, Amsterdam
– dr. R. van Kamp, Amstelveen
Nieuwe kandidaten van het h.b.:
– prof. dr. E. W. Hommes, Lisserbroek
– F. de Mink, Leiden
– drs. H. I. Sie Dhian Ho, Hengelo
b. Door de gewesten en de afd. Amsterdam en Den Haag zijn kandidaat gesteld:
gewest Groningen:
– mevrouw drs. J. G. Martens-Wartena, Haren
– T. N. Swierstra, Ten Boer
gewest Friesland:
– vacature
– D. Olthof, Leeuwarden
gewest Drenthe:
– A. Swager, Emmen
– W. A. van Opijnen, Assen
gewest Overijssel:
– vacature
– L. van Hoek, Enschede
gewest Gelderland:
– P. Hommes, Apeldoorn
– F. A. G. Vrind, Arnhem
gewest Utrecht:
– J. Samson, Bilthoven
– mevr. F. Engel-Hogeboom, Bussum
gewest Noord-Holland:
– W. F. Koeman, Schoorl
– W. T. van Varik, Haarlem
gewest Zuid-Holland:
– A. F. Hemeltjen, Dordrecht
– R. Th. van der Wal, Rijswijk-Z.H.
gewest Zeeland:
– J. Steenaard, Middelburg
– H. Tideman-Leemhuis, Kloetinge
gewest Noord-Brabant:
– ir. M. Klerk, Eindhoven
– mevrouw L. J. Mantel-van Cappellen, Breda
gewest Limburg:
– vacature
– vacature
gemeenschap Amsterdam:
– mr. P. Th. Holman, Amsterdam
– G. Neervoort, Amsterdam
gemeenschap Den Haag:
– J. V. Bourgonjen, Den Haag
– C. Coosen, Den Haag

vraaggesprek met socioloog Galtung

eenvoud, geluk kost weinig

Tijdens de nationale conferentie in Rotterdam had Casper Vogel een vraaggesprek met de noorse socioloog Galtung, waarvan een klein deel via de radio is uitgezonden op zondag 16 februari. Een samenvatting van het hele interview laten wij hieronder volgen.
De redevoeringen van de verschillende inleiders worden vertaald opgenomen in een Verslagboek, dat over enige maanden zal verschijnen. Tijdig zal hierover in Humanist een aankondiging verschijnen.
De brochure „Basis-dokumentatie" is nu voor ƒ 2,— te bestellen door storting op giro 58 t.n.v. Humanistische Pers, Utrecht. Bij afname van meer dan 10 stuks kunnen gemeenschappen 25 pct. korting krijgen.

Wat kunnen humanisten doen om de grote problemen bij overleven te helpen oplossen?

Persoonlijk geloof ik in een erg simpel idee: namelijk dat produktie en consumptie er op gericht moeten zijn de mensen (te beginnen bij de slechtst bedeelden) een beter leven te geven. Dat betekent dat hun noden wat betreft voedsel, kleding, onderdak, gezondheid, opvoeding en misschien ook vrijheid voor creativiteit, voor politiek, bevredigd moeten worden.

Humanisten hebben als heilig principe: vrijheid. Denkt u dat we op dat punt wat moeten terugschroeven om vooruit te komen?

Als je bijna dood gaat van honger betekent vrijheid bijna niets. Ik denk dan ook dat het idee van tegemoetkomen in de meest fundamentele behoeften belangrijker is. Dat idee moet uitgevoerd worden in de politiek en in de ontwikkeling van een land. Ik moet echter erbij zeggen dat het mijn ervaring is dat veel socialistische landen die wel volgens dit principe hebben gehandeld, in een erg gevaarlijk doodlopend straatje terecht zijn gekomen met de vraag: wat komt er na die fundamentele behoeften? Ze zijn niet in staat om een nieuwe ideologie te verwoorden. Ik moet zeggen dat dat me aan het denken zet. Misschien is vrijheid van bewustzijn essentieel in alle stadia, maar het hoeft niet noodzakelijkerwijs de vorm te hebben van een parlementaire democratie. Er zijn andere vormen mogelijk zoals we bijv. hebben gezien bij de culturele revolutie in China.

Verwacht u dat we in onze ingewikkelde maatschappij de noodzakelijke veranderingen kunnen bewerkstelligen zonder geweld of zonder repressie? Zal de democratie in staat stellen tot zulke omwentelingen?

Ik word heen en weer geslingerd tussen wat ik hoop en wat ik denk dat zal gebeuren. En als ik zeg wat ik denk dat gebeurt, dan vrees ik dat geweld en repressie niet uitgesloten zijn. Ik ben bang dat het volgende in onze landen zal gebeuren: Als de landen die wij hebben uitgebuit zich meer en meer van ons gaan terugtrekken, hun produkten voor hogere prijzen gaan verkopen of ze helemaal niet meer willen verkopen omdat ze ze voor eigen doel willen gebruiken, dan krijgen we meer en meer te maken met werkloosheid, energie-crisis en zulke dingen en dàt zal het fascisme in de hand werken. De werkloosheid die ontstaat door hoge produktiviteit en afhankelijkheid van de ontwikkelingslanden — en we zijn net zo afhankelijk van hen als zij van ons — die werkloosheid zal opgelost worden door de mensen in het leger te stoppen. En de legers zullen gebruikt worden voor interventie-avonturen van het type dat we in west-Europa en Noord Amerika veel hebben gezien. Ik ben bang dat deze ontwikkeling tamelijk waarschijnlijk is.
Wat ik hoop is dit: dat de voorsprong die we hebben op het gebied van vrijheid van meningsuiting, van rationeel analyseren, van de identificatie door middel van menselijke waarden en humanistische waarden en laat ik de oorspronkelijke christelijke waarden niet vergeten, ons zal doen inzien dat er bepaalde concrete dingen zijn die we kunnen doen om deze geschetste ontwikkeling te voorkomen:
Beperking van de strijdkrachten, het beperken van de meest gevaarlijke invloeden van de multinationale ondernemingen, ons zelfvertrouwen vergroten, minder consumeren hetgeen ons waarschijnlijk ook gelukkiger zal maken omdat — zoals we allemaal wel weten — het ons zal bevrijden van de rat-race met betrekking tot voortdurende groei en ambitie.

U en de heer Hueting hebben gezegd dat de oplossing ligt in eenvoud. Het zou ook erg eenvoudig zijn om een oplossing te vinden. Maar is dat niet juist het probleem: die eenvoud?

Ja, en het druist tegen de westerse traditie in, die op expansie, groei en ingewikkeldheid gericht is zodat we aan grote stadions de voorkeur geven boven kleine, aan grote bedrijven boven kleine, aan grote landen boven kleine enzovoorts.

Ik denk dat er werkelijk een hele andere mentaliteit moet komen; een mentaliteit waar de jeugd gelukkig al enigszins blijk van geeft. En weet u wat we nu heel simpel hebben ontdekt? Dat als je kijkt naar de ogenblikken waarop je je gelukkig voelde, — momenten van liefde, sex misschien of bijvoorbeeld als je drie of vier jaar oude zoontje 's morgens bij je in bed kruipt en je omhelst en kusjes geeft en iedereen zich warm voelt — welnu, als je naar deze ogenblikken terugkijkt, dan blijkt dat ze allemaal haast niets kosten.
De prijs van een bed en een deken zijn helemaal niet hoog. In het algemeen is mijn ervaring, dat onze geluksmomenten voortkomen uit momenten van eenvoud, en dat telt erg zwaar in dit verband. Maar we moeten dan wel eerlijk tegenover onszelf staan. Als iedereen nu eens een klein dagboekje zou bijhouden en er in schreef wanneer hij gelukkig is en ongelukkig; dat zou al een heleboel helpen. Want dan zou je merken dat je gelukkig bent als je temidden van je vrienden zit en grappen uitwisselt, je amuseert en elkaar stimuleert. En dat kost niets. Kortom geluk en eenvoud lijken altijd samen te gaan.

Enkele conclusies van de overlevingsconferentie

1. Bevolkingsvraagstuk
Nederland is eivol. Het Regeringsbeleid moet veel meer gericht zijn op bevordering van de geboortebeperking; ook via voorlichting op scholen en bij huwelijkssluiting. Nieuwe woonvormen afgestemd op kleine of kinderloze gezinnen dienen te worden gestimuleerd.

2. Beperking van produktie en consumptie
Dit is in de rijke landen noodzakelijk en derhalve in Nederland wegens de eindigheid van de grondstoffen en de verdere ontwikkeling van de arme landen.
Op korte termijn moet in ons land de benodigde arbeid verdeeld worden over allen.
De uit beide genoemde punten voortvloeiende daling van de materiële welvaart van het Westen moet worden aanvaard.
Volledige emancipatie van de factor arbeid is daartoe mede voorwaarde.
Op lange termijn zal de inperking van de milieuvervuiling weer arbeidsplaatsen scheppen.
De traditionele oplossingen zijn ontoereikend: de regeringsmaatregelen in de sociaal-economische sector staan er haaks op.

3. Eco-ethiek
De mens is meer dan een produktie/consumptie machine. Niet alleen om het overleven maar ook vanwege de menselijke waardigheid is een ander mensbeeld nodig; een nieuwe sobere levensstijl, een nieuw patroon van waarden, een klein-schalige samenleving.
Hier ligt een essentiële taak voor het Humanistisch Verbond.

Evenals in 1973 en 1974 organiseren de volkshogescholen „NOORD-BRABANT" (Oisterwijk) en „DRAKENBURGH" (Baarn) ook in 1975 weer

Vrouwen-studiedagen
over
de positie van de vrouw in onze maatschappij

1 - 5 april (Oisterwijk)
7 - 11 mei (Drakenburgh)
9 - 13 juni (Drakenburgh)

Deze studiedagen zijn voor àlle vrouwen die zich bewust worden van hun (afhankelijke) positie in de maatschappij en daarover willen doordenken.
De dagen hebben een sterk scholingskarakter; er zal voornamelijk gewerkt worden met behulp van inleidingen, film, teksten en diskussies, in werkgroepen en plenaire zittingen.

De **kosten** zijn:
f 130,— (studenten *f* 100,—). **Opgave** en inlichtingen: bij Etie Wolf, volkshogeschool „Noord-Brabant", Oisterwijk. Tel.: 04242 - 30 28,
bij An Luttikholt, volkshogeschool „Drakenburgh", Baarn. Tel.: 02150 - 5 30 45.

Gemeenschap Haarlem, met Beverwijk, Velsen en Zandvoort houden een Discussieavond op woensdag 12 maart a.s. in Hotel Lion d'Or, Kruisweg 36, Haarlem (bij station) over het **Bevolkingsvraagstuk.**
Inleider is Dr. Ir. H. Hoekstra uit Wageningen.
Aanvang 8 uur.
Belangstellenden zijn van harte welkom.

De afdeling **Wageningen** e.o. organiseert op 19 maart een lezing van dr. G. P. P. van Tillo over „Iets over hedendaagse mystieke stromingen". Aanvang 8 uur in zaal UVV. Op 19 april houdt Pierre Jansen een inleiding en een rondleiding door het gem. Museum van Arnhem. Aanvang 10.30 uur.

Het ongewenste kind

De afd. Vormingswerk van het H.V. organiseert in samenwerking met de stichting HOZ in Rotterdam een training rond de problematiek van het ongewenste kind. Het doel van de training — op 25, 26 april en 2, 3 mei — is om het onderwerp bespreekbaar te maken in groepen. Gedacht wordt aan een training voor sprekers, gespreksleiders en diskussieleiders. Op maandag 7 april wordt een kennismakingsavond gehouden. Aanvang 20.00 uur, op de Provenierssingel 48 in Rotterdam.

Uit boven zestig

De Stichting „Uit boven 60" heeft weer een reisprogramma uitgegeven. De reizen staan onder leiding van een reisleider en een verpleegster of ziekenverzorgster. De gezelschappen zijn niet groter dan 25 - 30 personen. Er zijn bus- en treinreizen naar Zwitserland, Denemarken, Frankrijk, Italiaanse Riviera, Luxemburg, België en Nederland, Engeland. U kunt het programma aanvragen bij mevr. Tjebbes-van der Kieft, Flevolaan 53 in Naarden.

Enquête relationeel vormingswerk 73/74

Na de vorige enquête (zie Humanist van 15 februari 1974) hebben we ook de deelnemers aan het relationele vormingswerk van het Humanistisch Verbond van het seizoen 73/74 een aantal vragen voorgelegd, waar ze anoniem op konden antwoorden. We stuurden de formulieren 2 maanden na afloop aan de groep toe, om een zo „objectief" mogelijk resultaat te krijgen. Helaas antwoordden slechts 50 van de 250 deelnemers van de ongeveer 30 groepen, en heeft de uitslag dus maar zeer beperkte geldigheid.
Van deze 50 was iets meer dan de helft onder de 30 jaar oud, er waren evenveel mannen als vrouwen en 10 waren lid van het H.V., allen ouder dan 30.

Op de vraag: *„Wat heeft u voor uzelf aan de groep gehad?"* kwamen vrijwel alleen positieve reacties. Om enkele ervan te citeren:
meer inzicht in mezelf; gevoelens gemakkelijker te tonen; warme, stimulering om aan mezelf verder te werken, behoefte aan meer contact met het Hum. Verbond, wat hopelijk zal leiden tot iets vruchtbaars.
aanknopingspunten gevonden voor moeilijkheden, daardoor is oplossing van problemen niet gemakkelijker geworden, wel dringender, ben er meer mee bezig.
Vooral heb ik er geleerd mijn zelfbeeld wat realistischer te zien, o.a. door de ervaring dat ik in al mijn onzekerheid door de anderen wordt geaccepteerd. Dit was al een hele ervaring.
Versterkt zelfvertrouwen
Ben tot de ontdekking gekomen en er in sterke mate mee geconfronteerd, dat er meer mensen zijn die met problemen zitten die ik ook heb.
Ik weet nu dat ik niet de enige ben die de schurft heeft aan de manier waarop mensen zogenaamd met elkaar moeten omgaan. Ik ken weer wat andere facetten van mensen.
Oefening van een sterk verwaarloosd gebied: het gevoel.

Enkele negatieve reacties waren: Ik zou het niet weten, verder onbehagen en ergernis. Niet zoveel, wel ergernis over het non-verbale.

Op de vraag: *„Wat heeft u eraan gehad voor uw thuis- en/of werksituatie?"* kwamen 16 positieve en 7 neutrale tot negatieve reacties: Enkele citaten:
Veel strubbelingen met de jongen, waarmee ik ga. Uiteindelijk een beter van elkaar accepteren zoals we zijn. Ik zie de zaken duidelijker. In enkele werksituaties kon ik verruimder starten, bijv. groepsbesprekingen, een heel klein stapje naar het weten een inbreng te kunnen hebben. Minder letten op wat gezegd wordt, in plaats hiervan beter letten op de gedragingen van de mensen.
Thuis: door te vertellen van de trainingsavonden zijn er met mijn ouders veel goede gesprekken los gekomen. Ikzelf heb ook wat meer begrip gekregen voor hun manier van leven. Op school: het kontakt met zowel leerlingen als leraren werd soepeler. Ik heb gemerkt dat als je je zelf open stelt, je open mensen ontmoet.
Iets van mijn gevoel van vervreemding t.o.v. mijn studiesituatie is weggenomen.
Thuis helpt het wel, in de werksituatie niet.
In mijn thuissituatie heb ik geleerd directer te communiceren, in mijn werk (maatschappelijk werk) heb ik veel ervaringen uit de groep naar mijn cliënten kunnen gebruiken.

Enkele negatieve reacties:
Niet veel, omdat mijn problemen thuis te groot waren. Is me nog niet duidelijk.
Thuis: besprak voor de groep alle moeilijkheden met mijn ouders, erna is het contact wat minder geworden, er kwamen ook wat spanningen naar boven.

Verder hebben we gevraagd: *„Welke bezwaren heeft u tegen de opzet van de groep?"*
De antwoorden waren, kort samengevat:
geen bezwaren (10); geen mening (3); onduidelijkheid (2); te groot (10); te weinig intensief (10); te kort (2); te groot verschil in deelnemers (6); te weinig ingrijpen van begeleiders 4); te weinig maatschappelijke bewustwording (1).

CONCLUSIE

Concluderend kunnen we zeggen, gezien het toenemend aantal deelnemers (250 i.p.v. 200 vorig seizoen) in een groeiend aantal plaatsen (Apeldoorn, Wageningen, Utrecht, Amsterdam, Leiden, Den Haag, Rotterdam, Goes en Eindhoven) er blijkbaar behoefte bestaat aan betaalbare, gematigd intensieve groepen relationeel vormingswerk, die verspreid in het land gehouden worden. Wat dit betreft doet het H.V. trouwens uniek werk in Nederland. De groepen mogen niet veel groter zijn dan 12 man, ze beslaan 8 wekelijkse avonden met een weekend, waarbij dit laatste liefst midden in de cyclus geplaatst wordt om de intensiteit van de groep iets te vergroten. Voor intensievere en meer specialistische groepen, zoals Gestalt-, transactionele analyse-, bio-energetische groepen, enz. zijn de specialistische instituten geschikter. De groepen van het H.V. zijn weliswaar laboratoriumsituaties, maar moeten de band met de maatschappij niet verliezen. De link met de leef- en werksituatie moet dan ook regelmatig gelegd worden en de groepen zouden opgenomen moeten zijn zoals dat in het geval is in bijv. Amsterdam, Den Haag en Rotterdam, in een pakket groepen van andere aard. Zoals groepen op het gebied van levensbeschouwelijk, maatschappelijk en cultureel vormingswerk (Jack Tsang), op het gebied van trainingen in het geven van humanistisch vormingsonderwijs (Wieberen Koopmans) en op die van geestelijke verzorging (Paul Kruyswijk en Jaap Bergman). Er valt nog veel te doen, maar we zijn op de goede weg!

Albert Nieuwland

maartaktie 1975

van de stichting steunfonds praktisch humanisme en de mogelijkheden van een beleid

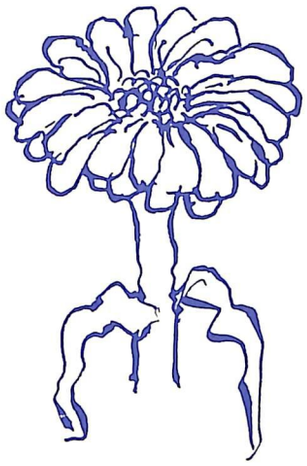

Er is een redeneer**trant** die onuitroeibaar blijkt te zijn. Ontdaan van allerlei woordfranje komt deze hierop neer: „geld maakt niet gelukkig; wat doen we dus? We schaffen het af."
U moet eens opletten hoe vaak u deze drastische — of zo u wilt: radicale — denkwijze onder woorden ziet gebracht. Krijgt dit denken kans om in daden te worden omgezet, dan kunnen de gevolgen rampzalig zijn.
Als een doel nog ver in het verschiet ligt en een complex van tegen elkaar afgewogen maatregelen vereist om te worden bereikt, heet de weg erheen altijd „Beleid". Wie op deze weg de toegestane snelheid overschrijdt, maakt brokken.

Een van de doelen die door de Maartaktie wordt gediend
Er is sprake van een **beleid** dat er volledig op gericht is in zoveel mogelijk tehuizen, inrichtingen, centra e.d. een full time Humanistische kracht te krijgen.
Dit ligt helemaal in de lijn van de maatschappelijke ontwikkelingen. De invloed van de geïnstitutionaliseerde kerken neemt immers snel af. In ieder geval is er nú zeker geen enkel motief meer om de geestelijke verzorging het monopolie van predikanten en priesters te laten blijven (als daar al ooit een motief voor is geweest!). Deze verandering vraagt uiteraard een ingrijpen van het Humanistisch Verbond om een vacuüm in deze geestelijke verzorging te voorkomen. Vrijwilligers doen hier dan ook uitstekend werk. Niet alleen praktiseren zij Humanisme, ook helpen zij mee bij de aanleg van de „beleidsweg" die we hiervoor noemden. Deze vrijwilligers verdienen dan ook alle steun en hulp bij hun werk. Wie zou die beter kunnen geven dan een professional in dienst van het Verbond? Daarom is deze dan ook aangesteld.
Hij heeft een veelzijdige taak. Hij is de raadgever van de vrijwilligers, die in hun werk natuurlijk vaak met problemen worden geconfronteerd waarvoor geen pasklare oplossingen bestaan. Hij organiseert voor hen cursussen, die al bewezen hebben in een grote behoefte te voorzien. En hij bewerkt al die inrichtingen, instellingen, enz. waar de leiding Humanistische geestelijke hulp liever buiten de deur wil houden, maar waar die hulp wel degelijk is gewenst of liever: vereist.
Het is duidelijk dat deze professionele medewerker voor het Verbond extra inkomsten noodzakelijk maakt; een redelijk salaris met alles wat daarbij komt kijken is een vaste uitgavepost van flinke omvang.

De goudsbloem als symbool
Omdat de Maartaktie 1975 als thema „de groei van de geestelijke verzorging" heeft, lijkt de goudsbloem er een ideaal symbool voor. Het is namelijk een bloem die het overal doet en sterk de neiging heeft zich vanzelf uit te breiden. Zo sterk zelfs, dat heel wat mensen hem uit hun tuin weren. Net zo als de uitbreiding van het Humanisme nog steeds door velen wordt gevreesd.
Daarom hebben we op de circulaire, waarmee we de contribuanten en andere steunpilaren van het Steunfonds deze keer vragen òf om hun periodieke overschrijving te verhogen òf een forse gift op giro 6168 over te maken, een klein zakje goudsbloemzaad geplakt.
Vraagt u zich af of deze uitgave nu wel zin heeft en of we niet net zo goed kunnen volstaan met een gewone brief, dan doet u hetzelfde als wij in het verleden. De ervaring — en niet alleen de onze! — heeft heel duidelijk aangetoond dat de vorm waarin je je verzoek of financiële steun giet, erg belangrijk is voor het resultaat. Een „gewone" brief krijgt gegarandeerd minder aandacht dan een „versierde". Ook al zou je dit betreuren, je dient er gewoon rekening mee te houden . . . met het oog op je rekening.

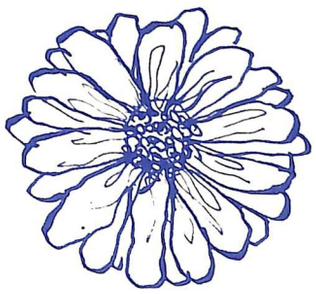

De onmisbare hulp van de leden
Het succes van de Maartaktie hangt af van de volgende voorwaarden:
- de mensen die we benaderen moeten we een goed motief geven om royaal over de brug te komen;
- de **juiste** mensen moeten worden benaderd;
- hun aantal moet zo groot mogelijk zijn;
- de kosten van de aktie moeten zo gering mogelijk zijn in verhouding tot de opbrengst.

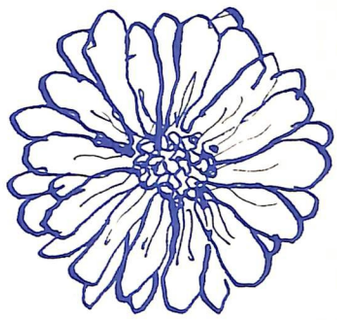

Als lid van het Humanistisch Verbond kunt u er bijzonder doelmatig aan meewerken dat aan deze voorwaarden wordt voldaan. Daarom ontvangen alle leden een aantal Maart-aktie-brochures van het Steunfonds met het verzoek deze te verspreiden.
Als duizenden leden dit zo goed mogelijk doen is het wel duidelijk wat er gebeurt. Overhandigen zij de brochure met machtigingskaart zelf met een persoonlijke aansporing aan potentiële gevers dan:
kunnen zij deze potentiële gevers extra motiveren;
selecteren zij die adressen, waarbij de kans op succes het grootst is;
vermenigvuldigen zij het aantal mogelijke gevers met duizenden;
besparen zij de portokosten die het verzenden van duizenden brieven vergen.
Bovendien betekent elke NIEUWE gever een nieuw adres in ons bestand.
Bij volgende akties kunnen wij deze adressen dan weer om een bijdrage vragen. Daarom rekent het Steunfonds heel graag op uw hulp. Hebt u geen circulaires ontvangen of wilt u er meer, dan kunt u onderstaande bon gebruiken. En dat **U** zoveel mogelijk financiële steun geeft om de Humanistische geestelijke verzorging in een maximum aantal tehuizen, inrichtingen, centra e.d. mogelijk te maken . . .
Is dat eigenlijk nog een vraag?

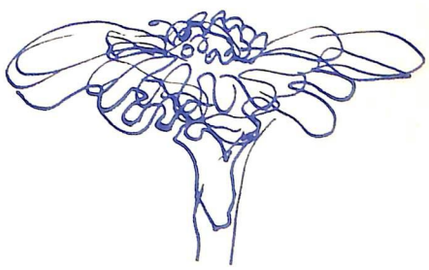

Aanvraag-coupon

Ik bied u graag mijn hulp aan bij de verspreiding van Maartaktie-circulaires. Zend mij daarom (nog) ..... stuks.

Mijn naam en adres .....

.....

.....

Zend deze coupon aan Stichting Steunfonds Praktisch Humanisme, Paulus Buyslaan 23, Amersfoort.
(Antwoordnummer 104).

GEHOORD - GEZIEN - GELEZEN

LEDENBESTAND

Het aantal leden van het H.V. bedroeg per 1 jan. 1975 totaal 15.038; het aantal sympathisanten 803.
Nadat het ledenbestand in de periode 1946 - 1967 geleidelijk toenam, is sedert 1968 een teruggang in het totaal aantal leden te constateren. Deze teruggang is door ledenwerfacties in de jaren 1972 - 1974 niet alleen tot staan gebracht, maar ook in een stijging omgezet.
De leeftijdsopbouw is zeer ongunstig; de aard leidt tot een daling. Het verbond heeft een sterk vlottende bevolking. Tegenover een forse stroom nieuwe leden staat een bijna evengrote stroom afvoeringen. Een verbetering lijkt bereikbaar door: toetreding van nieuwe (jongere) leden zoveel mogelijk te stimuleren en de (jongere) leden zo sterk mogelijk — ook emotioneel — aan het verbond te binden.

WELVAARTSZIEKTEN

In een persbericht van het Voorlichtingsbureau voor de Voeding lazen we:
In het ontwikkelde Westen geniet men niet alleen van meer welvaart dan in de ontwikkelingslanden, maar men heeft ook veel meer te lijden van bepaalde ziekten. Deze heten dan ook welvaartsziekten. Ze hangen veelal samen met hoeveelheid en aard van de voeding.
De laatste paar jaren zijn er tal van publikaties verschenen, die wijzen op een relatie tussen ziekten en een tekort aan onverteerbare koolhydraten in de voeding. Deze koolhydraten als groep worden ook wel ruwe vezel, ballast, residu of (ten onrechte) cellulose genoemd. Een „cellulose"rijk dieet zal vooral rijk moeten zijn aan grove graanprodukten en zemelen. Verrijking met „cellulose" is niet alleen nuttig als therapeutisch dieet, maar kan aan praktisch elk individu worden aanbevolen, omdat er al jarenlang sprake is van te weinig in de Westerse voeding. Excentriek is een dergelijke voeding geenszins. Men moet alleen i.p.v. wittebrood, volkoren-bruin- of roggebrood kiezen, of andere grove graanprodukten zoals pap met zemelen, yoghurt of melk met All Bran, havermout of Brinta. Fruit kan het beste met schil (goed gewassen) gegeten worden.

CENSUUR

Op 10 maart houdt Amnesty International in samenwerking met het H.V. een bijeenkomst in De Doofpot, Jan Steenlaan in **Bilthoven.** De heer J. W. Overeem, leraar-publicist, houdt een lezing over de censuur in Oost-Europa.

CUBA VERNIEUWT GEZINSWET

Echtparen op Cuba zullen voortaan gezamenlijk voor het huishouden zorgen, „elk naar gelang zijn mogelijkheden en zijn bekwaamheden", zo staat in de woensdag gepubliceerde nieuwe wet op het gezinsleven. Deze is tot stand gekomen na uitvoerige discussies op massabijeenkomsten.
De wet op het gezinsleven wordt op 8 maart van kracht ter gelegenheid van de Internationale Dag van de Vrouw. De echtgenoten moeten zich allebei bezighouden met het gezin dat zij gesticht hebben en samen werken aan de opvoeding en vorming van hun kinderen, overeenkomstig de principes van de socialistische moraal, aldus de wet.

Volkskrant 20 febr.

Taal-vervuiling, een sociaal probleem

Een radiouitzending van het Verbond was gewijd aan de zgn. „taalvervuiling". De titel was Lulkoek en Kletskoppen. Er kwamen zeer veel reacties op deze uitzending, kennelijk is het een onderwerp dat veel mensen bezighoudt. Het idee voor deze uitzending ontstond naar aanleiding van een rapport van het Centraal Instituut voor Toetsontwikkeling in Arnhem (CITO), waarin L. Prick een onderzoek weergaf naar „de mate waarin aktualiteiten-uitzendingen worden begrepen". De conclusie van het onderzoek was, dat de taal waar de media zich van bedienen de taal is van de meer geschoolde bovenlaag; dus niet door iedereen begrepen wordt. In het CITO-memo zegt Leo Prick ook: „Wat we op het ogenblik zien is een overheid, wetenschappelijke instanties enz. die een geheel eigen bestaan leiden en hun isolement handhaven middels een vorm van communicatie, zowel onderling als naar buiten, welke hun isolement veilig stelt en waardoor ze ongrijpbaar worden voor eventuele critici. Het taalgebruik vormt daarbij een belangrijk instrument... Het hanteren van duidelijke taal maakt het mogelijk dat de mensen weer betrokken worden bij wat ze samen zijn: de maatschappij."

Het onderzoek richtte zich op actualiteiten via radio en t.v. over de onderwerpen milieu, politiek en soc. economie: Leerlingen van Atheneum en Gymnasium, van MAVO en van LBO (lager beroepsonderwijs) beantwoordden vragen. Ook aan leerlingen van de school voor Journalistiek werden de vragen voorgelegd.

Leo Prick c.s. spreken van een „informatiekloof" die aanwezig is. De schuld zeggen ze, mag men niet alleen zoeken bij de konsument (die te weinig interesse zou hebben) maar vooral ook bij degenen die iets te vertellen hebben. Ze gebruiken geen „duidelijke taal".
Het woord „kommunikatie-probleem" wordt door 24 pct. van de mensen met een lagere opleiding uitgelegd als „slechte woonomstandigheden". Bij „sekundair belang" denken veel mensen dat het gaat om het grootste belang. Een kwart van de toehoorders zouden onder „hamvraag" kunnen menen dat het gaat om „vraag naar meer voedsel". En bij „woningbestand" denkt 31 pct. Mavo-diplomabezitters aan „bouwstop voor woningen".
In een artikel in Het Parool zegt dr. P. Hofstede (media-socioloog) naar aanleiding van dit rapport: „Taalvaardigheid is macht. De vermogens liggen echter eenzijdig verankerd. Buiten het bereik van een grote groep jonge mensen met, zoals blijkt, een levendige interesse voor de politieke zaak, maar zonder steun vanuit media radio en televisie zoals ze momenteel funktioneren.

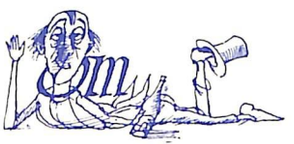

Tussen Brandpunt en Vertrossing gaapt een ravijn dat creatief gevuld zou moeten worden, wil de democratie in Nederland een toekomst hebben."
„De Cito-quiz" vervolgt Hofstede „is in zekere zin gewonnen door de werkende jeugd en daar zouden overheid en volksvertegenwoordiging rekening mee moeten houden."
Ook de agogentaal komt in het rapport ter sprake. In de radio-uitzending lieten we een welzijnswerker aan het woord die zegt „men verschuilt zich in ons werk achter onbegrijpelijke termen, niemand begrijpt meer waarover het gaat, het is een afschuif-systeem: verhullen van onzekerheid. In dit vak, waar het gaat om openheid en samenspraak, is dit rampzalig."
Over die agogentaal nog een citaat uit het rapport: „Komen we tenslotte bij de taal van de agogen, die Nederland stormenderhand heeft veroverd. En geen wonder: deze taal geeft een oplossing voor alle problemen. Vertelt Marietje voor de televisie dat ze rotzooi heeft met haar ouders, dan vertaalt dit de agoog voor ons: 'In dit gezin is sprake van een generatiekonflikt als gevolg van de sterk veranderde waarden en normen in onze hedendaagse maatschappij'. Dat weten we dan ook weer. Wanneer wezenlijke problemen door serieus uitziende doktorandussen zo op het scherm worden behandeld, kan men niet verwachten dat vader een zinnig woord kan wisselen met zijn vrouw wanneer die haar konflikt met Marietje ter sprake brengt."

j.m.

radio-televisie

T.V. op 9 maart en 23 maart zal gewijd zijn aan de aktie van het Steunfonds.

Radio, zondag 9 maart: 6168 met o.a. dr. H. Bonger over „de ingekrompen en uitdijende man" + andere aktualiteiten.

Zondag 16 maart: „Het is verschrikkelijk gewoon", hoe verwerken we berichten uit kranten over honger en ellende. Samenstelling Rina Spigt.

humanist

eindredakteur: Jetske Mijs. Druk: Lumax, Utrecht.

Redaktie-adres: Hum. Verbond, Oudegracht 152, Utrecht. Tel. 030 - 31 81 45.

Abonnementsprijs voor niet-leden: f 18,— per jaar t.n.v. Humanistische Pers, postgiro 58, Utrecht.